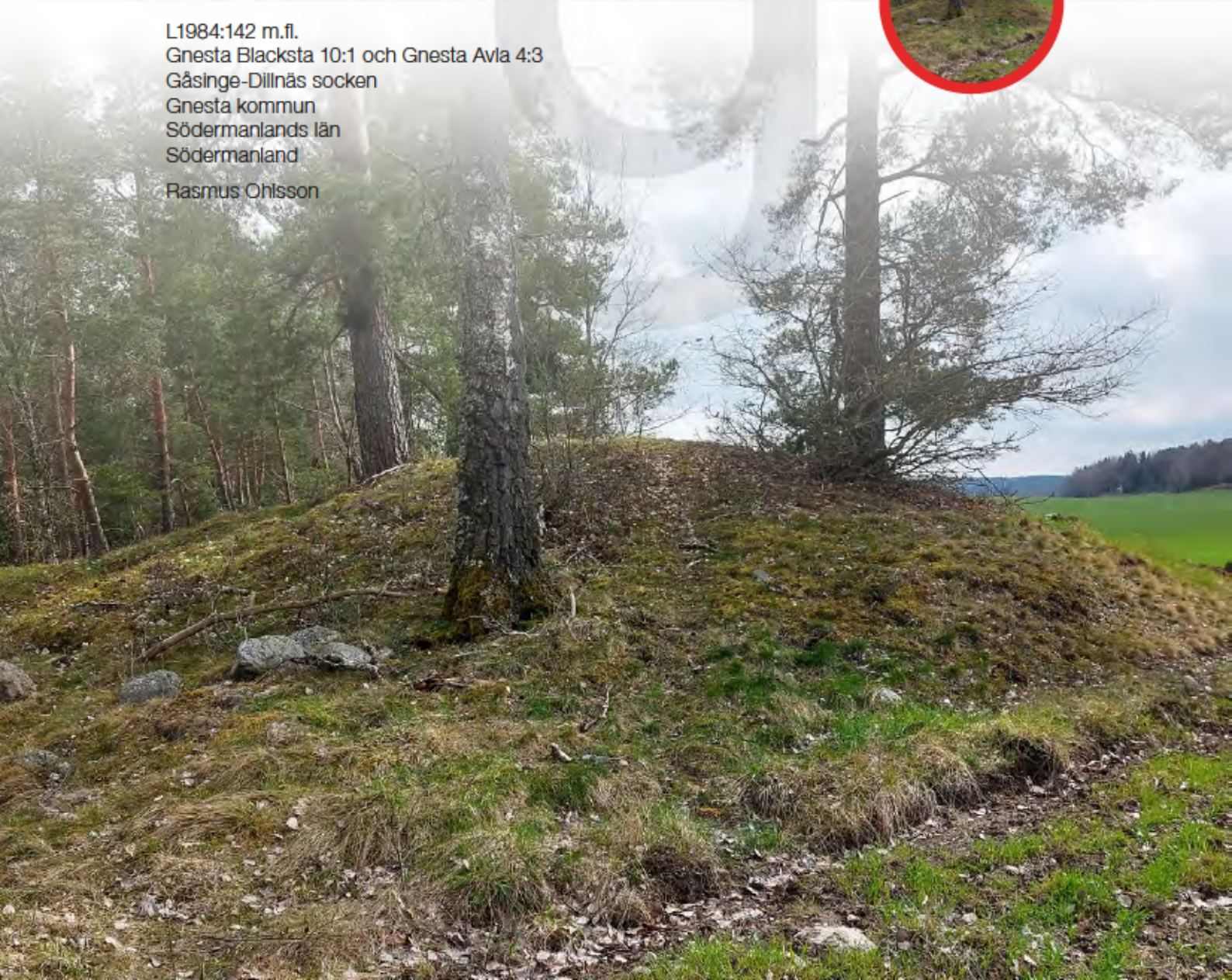

Arkeologisk schaktnings- övervakning i Blacksta

L1984:142 m.fl.
Gnesta Blacksta 10:1 och Gnesta Avla 4:3
Gåsinge-Dillnäs socken
Gnesta kommun
Södermanlands län
Södermanland
Rasmus Ohlsson

ARKEOLOGGRUPPEN I ÖREBRO AB
Radiatorvägen 11, 702 27 Örebro
Telefon 019-609 04 10
www.arkeologgruppen.se
arkeologgruppen@arkeologgruppen.se

*Översiktskarta över Sverige med
Södermanlands län markerat i rött.*

© 2025 Arkeologgruppen AB
Arkeologgruppen rapport 2025:10
Lst dnr 431-3010-2023

Författare	Rasmus Ohlsson
Kvalitetsgranskning	Annica Ramström
Grafisk form	Sabina Larsson
Omslagsfoto	Den runda stensättningen L1985:4012 på krönet av rullstensåsen. Foto från nordväst.
Foto	Arkeologgruppen AB om inte annat anges i figurtexten.

Upphovsrätt, om inget annat anges, enligt Creative Commons licens CC BY.
Villkor finns tillgängliga på <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.sv>

Fastighetskartan: © Lantmäteriet Dnr: R50223371_200001

Terrängkartan, samt GSD-Översiktskartan: Lantmäteriet (CC0)

ARKEOLOGGRUPPEN AB RAPPORT 2025:10

ARKEOLOGISK UNDERSÖKNING
I FORM AV SCHAKTNINGSÖVERVAKNING

Arkeologisk schaktnings- övervakning i Blacksta

L1984:142 m.fl.

Gnesta Blacksta 10:1 och Gnesta Avla 4:3

Gåsinge-Dillnäs socken

Gnesta kommun

Södermanlands län

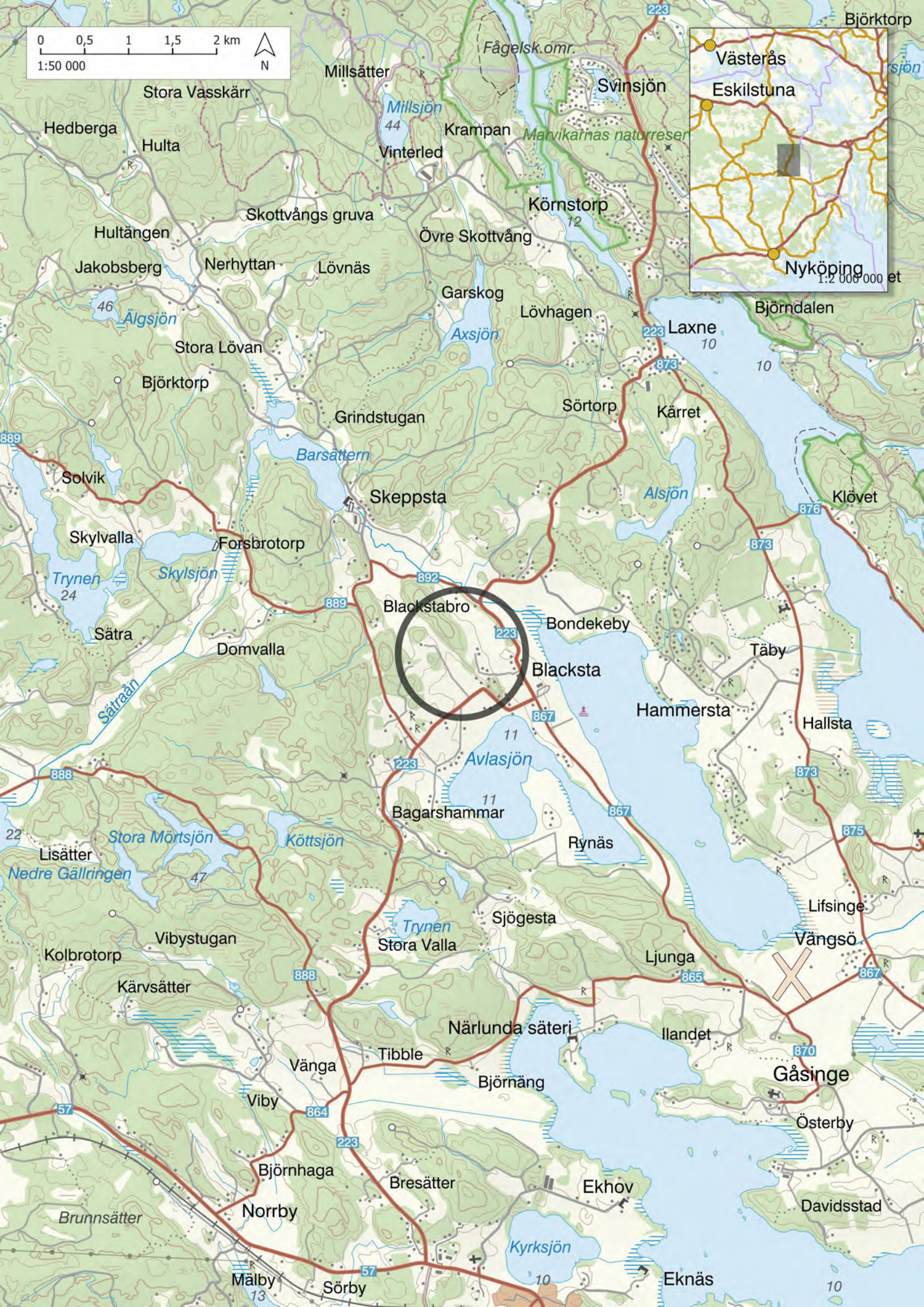
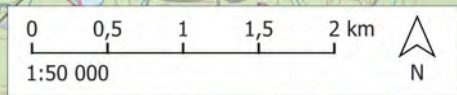
Södermanland

Rasmus Ohlsson

Lst dnr 431-3010-2023

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Sammanfattning	5
Inledning	8
Bakgrund och kulturmiljö	8
Syfte och målgrupper	10
Metod och genomförande	11
Resultat och tolkning	12
Schakt 1	12
Schakt 2	14
Schakt 3	14
Schakt 4	20
Utvärdering av resultaten i förhållande till undersökningsplanen	20
Referenser	21
Förteckning över figurer	21
Förteckning över bilagor	21
Tekniska och administrativa uppgifter	22
Bilagor	23
<i>Bilaga 1. Schakttabell</i>	23
<i>Bilaga 2. Anläggningstabell</i>	23
<i>Bilaga 3. Vedartsanalys</i>	24
<i>Bilaga 4. ¹⁴C-analys</i>	25

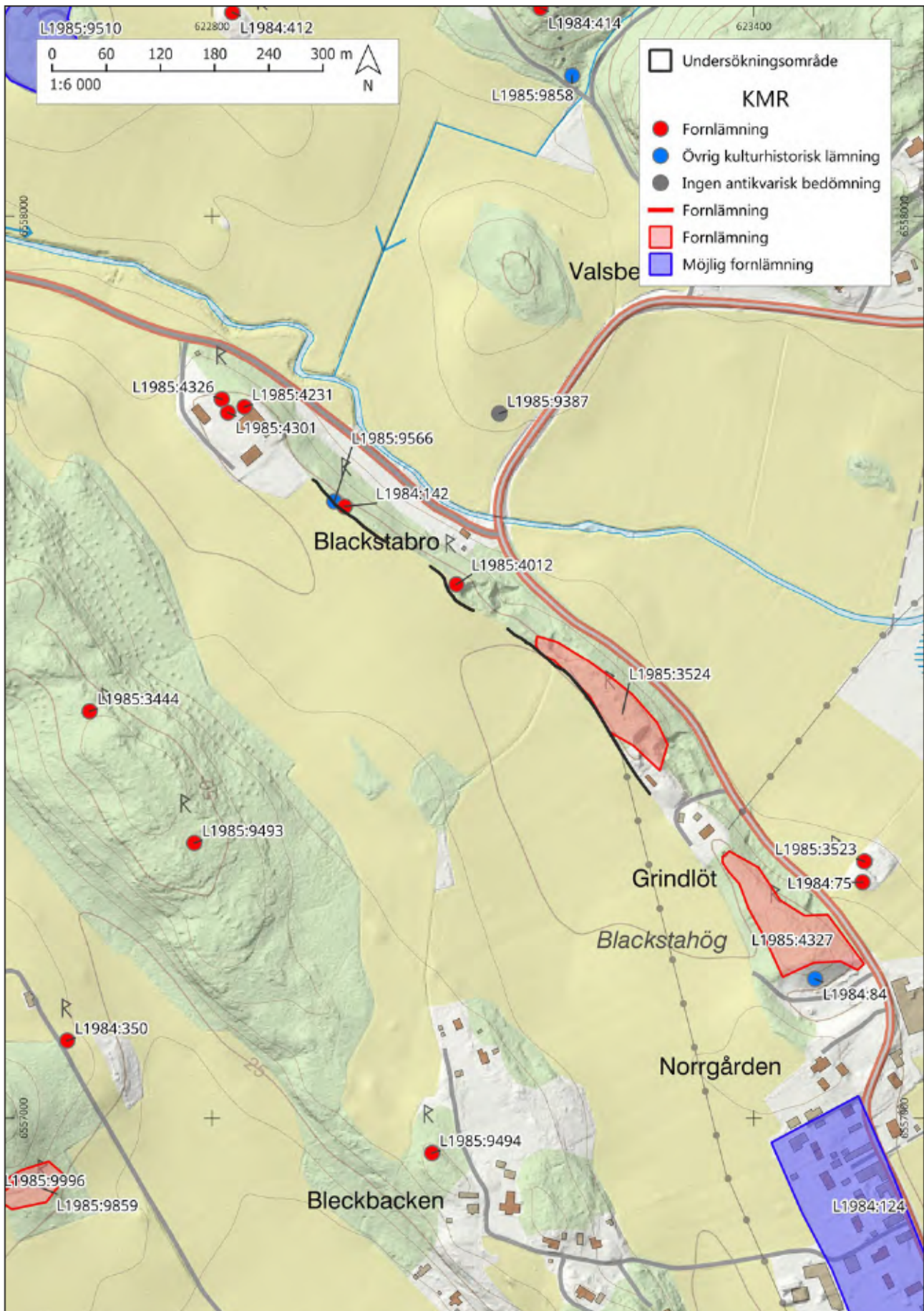
SAMMANFATTNING

I samband med markarbete inom fastigheterna Gnesta Blacksta 10:1 och Gnesta Avla 4:3 utförde Arkeologgruppen en arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning. Fyra schakt grävdes inom fornlämningsområdet till lämningarna L1982:8249 (hård), L1982:8250 (skärvstenshög), L1982:8251 (stensättning), L1982:8252 (stensättning), L1982:8253 (hög), L1984:142 (fångstgrop), L1985:3524 (gravfält), L1985:3950 (grav- och boplatsoområde) och L1985:4012 (stensättning). Nya inmätningar gjordes för fångstgropen L1984:142 och den fornlämningsliknande lämningen L1985:9566 då de var belägna en bit åt sydöst från de tidigare inmätningarna. I ett av schakten (S3) påträffades ett stolphål och en hård som tillsammans registrerades i Kulturmiljöregistret (KMR) som boplatsoområde med nummer L2025:1174, med antikvarisk bedömning fornlämning. Hården ¹⁴C-daterades till 128–318 e.Kr. och tolkas vara äldre än det intilliggande gravfältet L1985:3524.

Figur 1, föregående sida. Översiktskarta med aktuellt undersökningsområde inom grå cirkel. Skala 1:50 000 med instick i skala 1:2 000 000.

Figur 2. Karta över området runt Blacksta, med undersökningsområdena markerade med svart. Skala 1:20 000.

Figur 3. Fornlämningsmiljön runt om undersökningsområdet vid Blackstabro. Skala 1:6 000.

INLEDNING

I samband med markarbete inom fornlämningsområde till fornlämningarna L1982:8249 (hård), L1982:8250 (skärvstenshög), L1982:8251 (stensättning), L1982:8252 (stensättning), L1982:8253 (hög), L1984:142 (fångstgrop), L1985:3524 (gravfält), L1985:3950 (grav- och boplatssområde) och L1985:4012 (stensättning) utförde Arkeologgruppen en arkeologisk undersökning i form av en schaktningsövervakning. Markarbetena utfördes inom fastigheterna Gnesta Blacksta 10:1 och Gnesta Avla 4:3 i Gnesta kommun. Beslutande i ärendet var Länsstyrelsen i Södermanlands län. GlobalConnect AB bar kostnadsansvaret.

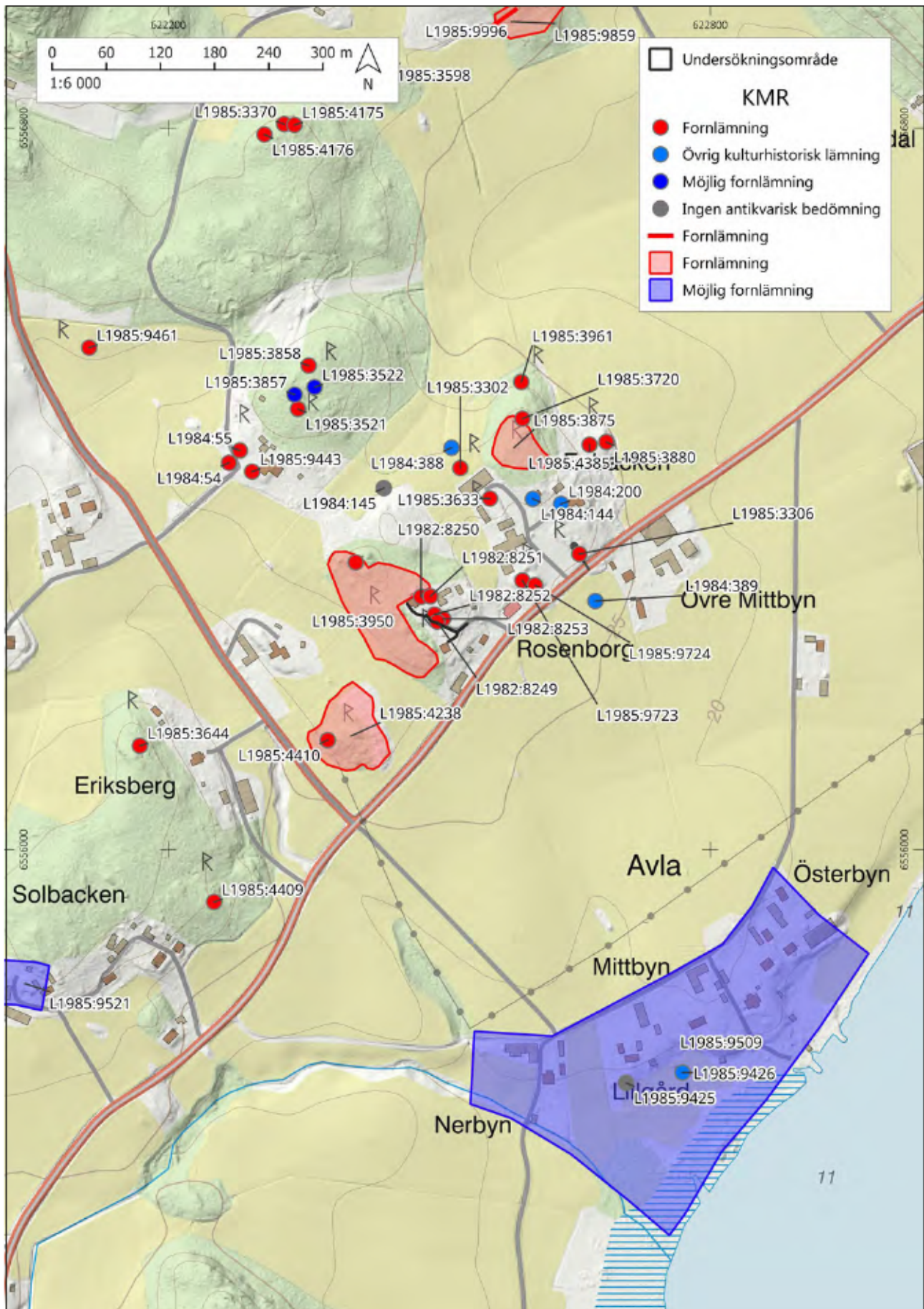
BAKGRUND OCH KULTURMILJÖ

Den arkeologiska schaktningsövervakningen kom att utföras i två områden i Blacksta, se figur 3 och 4. Det ena, där tre schakt övervakades (S1, S2 och S3), låg i åkermark vid Blackstabro, nordväst om Blacksta. Det andra, där ett schakt grävdes (S4), låg inom moderna tomter vid Rosenborg, sydväst om Blacksta.

Miljön runt Blacksta utgörs av dalar i det södermanländska sprickdalslandskapet med Nyckelsjön och Avlasjön i sydöst. Området är rikt på fornlämningar, främst från järnålder och historisk tid. Lämningarna utgörs av gravfält, ensamliggande stensättningar, högar, rösen, fornborgar, hållristningar, färdvägar, vägmärken, fossila åkrar, fångstgropar, hytt- och hamnområde (Skeppsta bruk), grav- och boplatssområden, boplatser och historiska bytomter/gårdstomter (KMR).

Undersökningsområdet vid Blackstabro låg inom fornlämningsområdet till fångstgropen L1984:142, den fornlämningsliknande lämningen L1985:9566, stensättningen L1985:4012 och gravfältet L1985:9524. Fångstgropen L1984:142 utgör en varggrop med diameter på tre meter och djup av 1,2 meter. Gropen omges av en vall som är 0,8 meter bred och 0,2–0,4 meter hög. Bredvid fångstgropen ligger den fornlämningsliknande lämningen L1985:9566, som utgörs av en grop med diameter på två meter och djup av 0,7 meter. Gropen omges av en ojämn vall. Stensättningen L1985:4012 är rund, fem meter i diameter och 0,3 meter hög. Den ligger på krönet av en rullstensås strax utanför åkerkanten. Stensättningen är övertorvad med enstaka stenar synliga i ytan. Rullstensåsen har använts som grustäckt, vilket har orsakat skada på den östra delen av stensättningen (KMR).

Söderut på samma rullstensås ligger gravfältet L1985:3524, som har skadats svårt av grustaget. Gravfältet utgör en yta om 160 × 15–45 meter i nordvästlig-sydöstlig riktning. Det består av sex högar och tio runda stensättningar. Högarna är 5–12 meter i diameter och 0,5–1,5 meter höga. Stensättningarna är 4–6 meter i diameter och 0,2–0,4 meter höga (KMR). En jämförelse mellan gravtyperna på gravfältet och Åke Hyenstrands gravfältsgupper för gravfält i

Mälardalen kan bidra med en generell datering. Gravfältet L1985:3524 tillhör då gravfältsgrupp 2 eller 3, vilket antyder en datering till yngre järnålder (Hyenstrand 1974:23).

Det andra undersökningsområdet, vid Rosenborg, berörde grav- och boplatssområdet L1985:3950, skärvstenshögen L1982:8250, stensättningarna L1982:8251 och L1982:8252, högen L1982:8253 samt härden L1982:4249. Grav- och boplatssområdet L1985:3950 utgör ett 220 × 40–90 meter stort område i nordnordvästlig-sydsydöstlig riktning. Det består av fyra högar, 31 runda stensättningar, en domarring, tre resta stenar och en skärvstenshög. Högarna är 7–10 meter i diameter och 0,6–1 meter höga, varav den högsta ligger på moränhöjdens högsta punkt. Stensättningarna är 4–9 meter i diameter och 0,2–0,5 meter höga. Domarringen består av nio klumpstenar, varav en mittsten (KMR).

Skärvstenshögen L1982:8250 är oval, 7 × 5 meter stor och 0,4 meter hög. Stensättningen L1982:8251 är rund, sex meter i diameter och 0,4 meter hög. Den kan eventuellt utgöra en skärvstenshög. Den andra stensättningen, L1982:8252, är också sex meter i diameter och 0,3 meter hög. Vid avtorvning av en yta vid tidigare undersökning framkom en stenpackning av rundade stenar. Högen L1982:8253 är sju meter i diameter och 0,6 meter hög. I mitten ligger ett rundat stenblock och enstaka stenar är synliga i ytan av högen. Härden L1982:8249 är 0,8 × 0,2 meter stor och består av svart, sotig silt och skörbrända stenar. Den framkom i kanten av ett schakt vid tidigare undersökning på platsen (KMR). Den tidigare undersökningen var en arkeologisk schaktningsövervakning som utfördes av Sörmlands arkeologi år 2016. Vid undersökningen övervakades två schakt som grävdes inom tomten. I schakten framkom skärvstenshögen L1982:8250 (inom vilken ett litet ingrepp gjordes), en stenpackning hörande till stensättningen L1982:8252 och härden L1982:8249 (Gustafsson Gillbrand 2017).

SYFTE OCH MÅLGRUPPER

Syftet med den arkeologiska undersökningen i form av schaktningsövervakning var i första hand att undvika att fornlämning påverkas av arbetsföretaget och i andra hand, om det inte var möjligt att undvika fornlämning, löpande undersöka och dokumentera mindre komplicerade lämningar inom de delar av fornlämning som berörs samt att ta tillvara fynd. Målgrupper för den arkeologiska undersökningen i form av schaktningsövervakning var främst Länsstyrelsen i Södermanlands län och GlobalConnect AB.

METOD OCH GENOMFÖRANDE

Schaktningsövervakningen skedde i samband med grävandet av långsmala schakt i åkermark vid Blackstabro och i tomtmark samt intill en modern grusväg vid Rosenborg. Där arkeologiska lämningar påträffades flyttades schaktet för att undvika att behöva ta bort lämningarna. De sedan tidigare kända lämningarna påverkades inte av schaktningen. De nyupptäckta lämningarna grävdes inte bort i sin helhet. Den påträffade härden (A2) påverkades ytligt då den rensades fram och stolphålet A1 snittades. Schakten lades succesivt igen efter grävning och hela schakten stod därför aldrig öppna samtidigt. Samtliga schakt grävdes till steril undergrund. Schakten och anläggningarna dokumenterades genom inmätningar med mobilapplikationen SW maps (med felmarginall på upp till två meter) som sedan bearbetades i programmet QGIS 3.34.14. Schakten och anläggningarna beskrevs och fotograferades. Anläggningarna beskrevs endast till den del de rensades fram och de undersöktes inte i sin helhet. Från den ena anläggningen (A2) samlades ett kolprov in för datering.

Vedartsanalys gjordes av Ulf Strucke på Antraco HB (se bilaga 3). ¹⁴C-analys utfördes av Karl Håkansson och Daniel Primetzhofer på Uppsala universitet Ångströmlaboratoriet Tandemlaboratoriet (se bilaga 4).

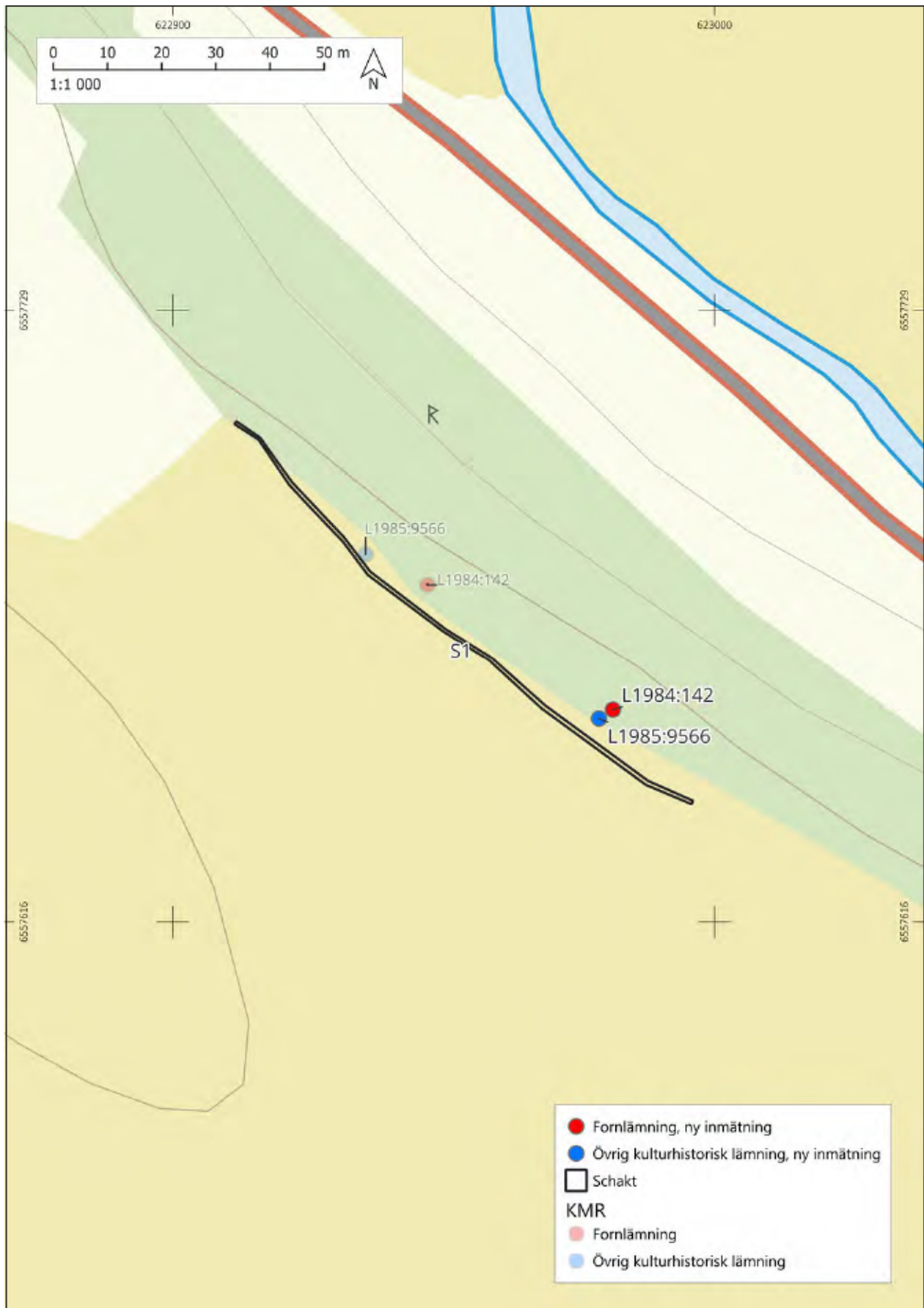
RESULTAT OCH TOLKNING

Schakt 1

Schakt 1 grävdes vid Blackstabro, inom fornlämningsområdet till fångstgropen L1984:142 och den fornlämningsliknande lämningen L1985:9566. Schaktet var 110 meter långt, 0,5 meter brett och grävdes till djup av 0,7 meter. Schaktet grävdes i åkermark från den lägre liggande ytan i nordväst till den högre i sydöst. I den nordvästligaste delen var matjordslagret 0,4 meter tjockt och överlagrade undergrund av siltig lera. Marken var blöt och de lägsta delarna av schaktet vattenfylldes vid schaktningen. Upp emot höjden i sydöst blev matjordslagret succesivt tunnare och var som tunnast 0,1 meter tjockt. På höjden bestod undergrunden av stenig morän, med upp till 0,7 meter stora stenar. I den sydöstligaste delen av schaktet låg marken lite lägre igen, och matjorden var 0,2 meter tjock och överlagrade undergrund av fin sand.

Figur 5. Fångstgropen L1984:142 närmast i bild och den skadade L1985:9566 bakom. I bakgrunden syns schakt S1. Foto från nordöst.

Figur 6. Schaktplan över schakt 1 med nya inmätningar för lämningarna. De äldre inmätningarna från KMR visas här som genomskinliga. Skala 1:1 000.

Då fångstgropen L1984:142 och den fornlämningsliknande lämningen L1985:9566 visade sig ligga ungefär 30 meter längre åt sydöst än deras placering i KMR, övervakades schaktningen en längre sträcka åt sydöst än vad som ursprungligen var planerat. Nya inmätningar för lämningarna gjordes i samband med schaktningen (se figur 6). Vid schaktningen upptäcktes också att den fornlämningsliknande lämningen L1985:9566 hade skadats av bökande vildsvin. Flertalet stenar låg lösa och jorden var bitvis nyligen uppvänd. Även fångstgropen L1984:142 hade små spår av bökning.

Schaktet förlades på ett sådant vis att lämningarna L1984:142 och L1985:9566 inte påverkades av markarbetet.

Schakt 2

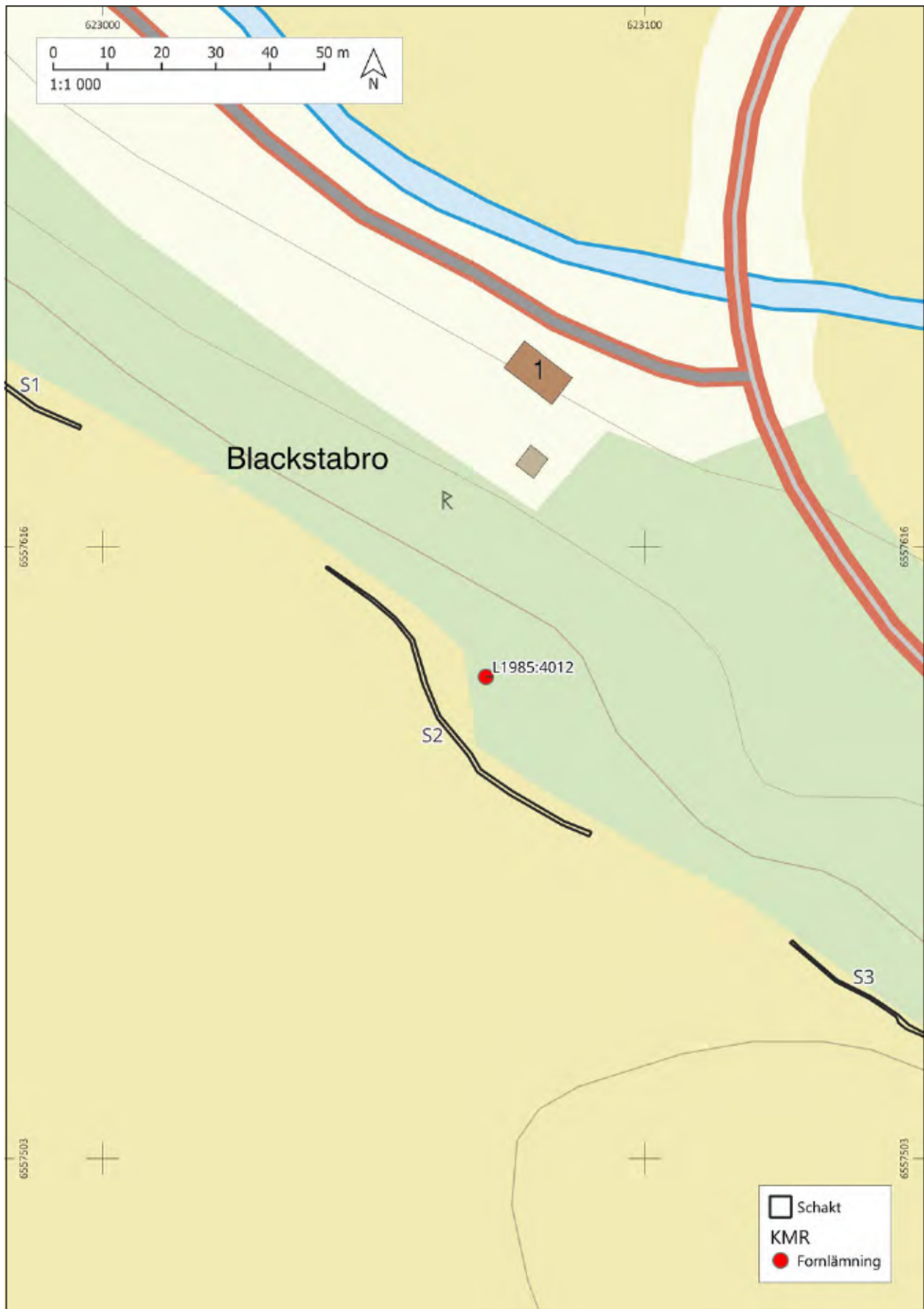
Schakt 2 grävdes vid Blackstabro, inom fornlämningsområdet till stensättningen L1985:4012. Schaktet var 74 meter långt, 0,5 meter brett och grävdes till djup av 0,7–0,9 meter. Schaktet grävdes i åkermark genom ett matjordslager som var 0,1–0,3 meter tjockt. Det var som tjockast i de lägre delarna av schaktet längst i nordväst och sydöst, medan det var tunnare i de högre liggande delarna centralt i schaktet. På den översta punkten, direkt nedanför stensättningen L1985:4012 som ligger på en höjd nordöst om där schaktet grävdes, framkom under matjordslagret ett 0,2–0,3 meter tjockt lager av fin sand, vilket följdes av undergrund av stenig morän. Under matjordslagret i resten av schaktet framkom undergrund som varierade mellan lera, fin sand och stenig morän.

Schaktet förlades på ett sådant vis att stensättningen L1985:4012 inte påverkades av markarbetet.

Schakt 3

Schakt 3 grävdes vid Blackstabro, inom fornlämningsområdet till gravfältet L1985:3524. Schaktet var 245 meter långt, 0,5–1,2 meter brett och grävdes till djup av 0,7 meter. Den varierande bredden berodde på att schaktet breddades där anläggningar påträffades. Schaktet grävdes i åkermark genom ett 0,2–0,4 meter tjockt matjordslager som överlagrade undergrund av siltig lera som bitvis övergick till stenig morän och fin sand.

I den nordvästra delen av schaktet påträffades ett stolphål (A1) som var synlig i sektion i schaktkanten. Stolphålet verkade vara rund till formen, 0,4 meter brett och 0,22 meter djupt. Fyllningen bestod av mörkbrun silt innehållandes små mängder kol och bränd lera i botten. Fyllningen var som mörkast i toppen och blev succesivt ljusare längre ned i anläggningen. Stolphålet var dock tydligt avgränsat mot den underliggande undergrunden. Anläggningen var synlig i schaktkanten och grävdes fram lite mer för att identifiera om det utgjorde lämning. Schaktet breddades åt sydväst för att undvika att skada lämningen ytterligare.

Figur 7. Schaktplan över schakt 2. Skala 1:1 000.

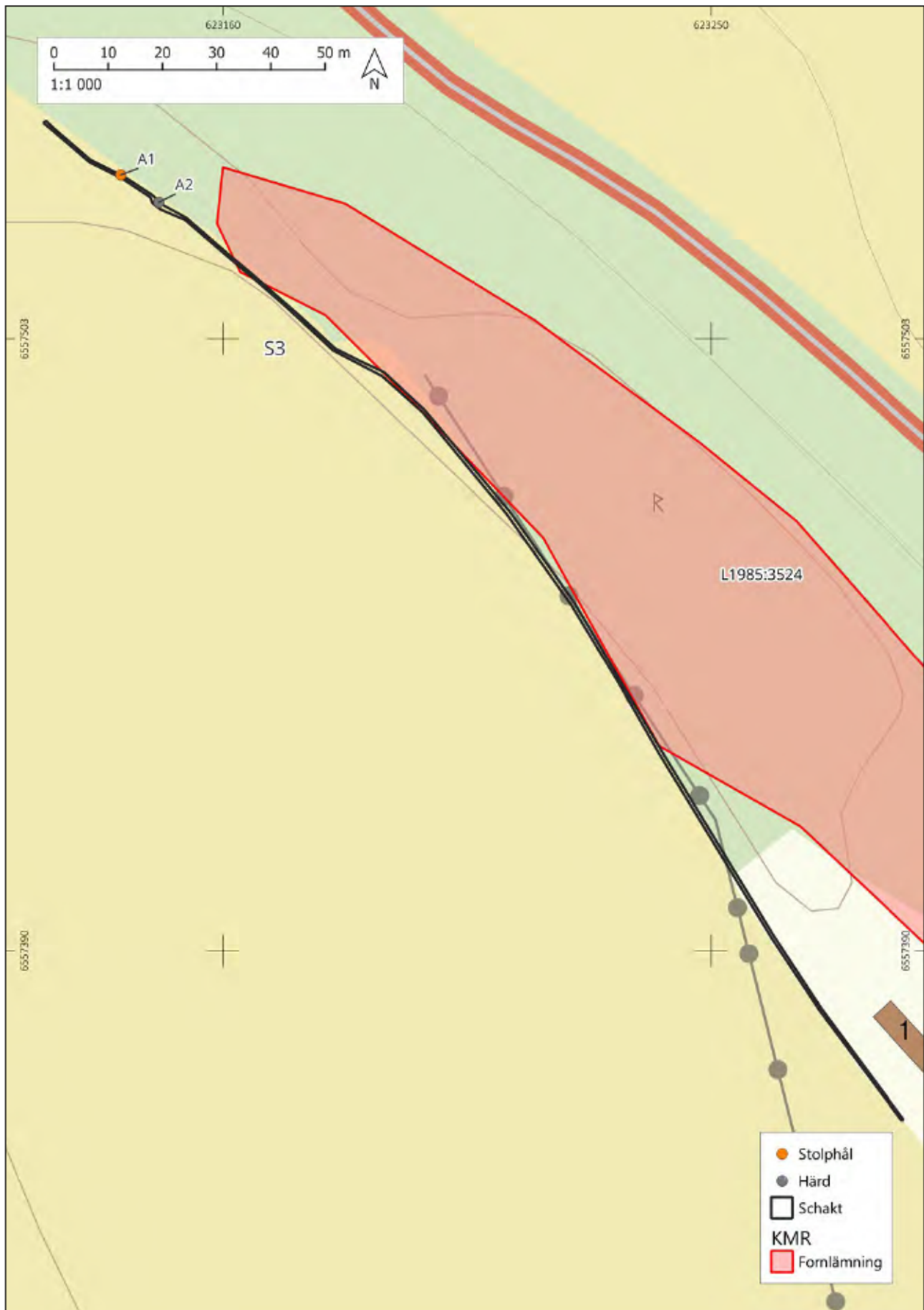

Figur 8. Stolphålet A1 i schaktkanten. Foto från sydväst.

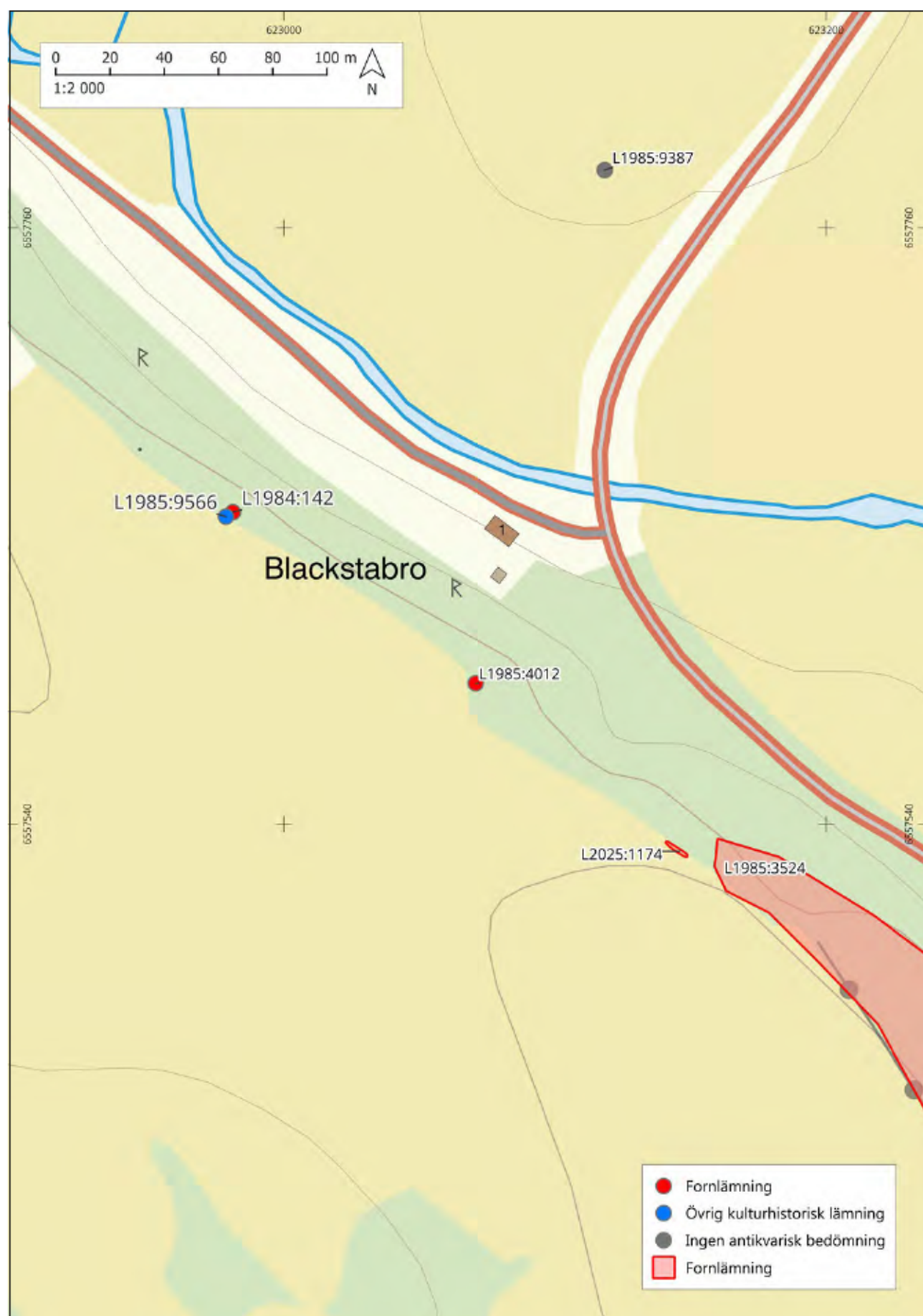
Åtta meter sydöst om stolphålet påträffades en urlakad härd (A2). Den var rund till formen med diameter på 0,5 meter och fortsatte utanför schaktkanten. Härden innehöll sot, kol och ett fåtal rundade naturstenar som inte var synbart skörbrända. Anläggningen dokumenterades i plan och ett kolprov samlades in för ^{14}C -datering, men den undersöktes inte ytterligare. Schaktet breddades åt sydväst för att undvika att skada lämningen vid markarbetet.

Kolprovet från härden (A2) bestod framför allt av fragment av ek, men även några få fragment av inte helt genombränd tall. För datering valdes fragment av ek från gren eller ung stam (se bilaga 3). Kolprovet från härden ^{14}C -daterades till 128–318 e.Kr. (se bilaga 4), alltså romersk järnålder. Den relativt tidiga dateringen i jämförelse med det närliggande gravfältets (L1985:3524) troliga datering till yngre järnålder, baserat på gravtyperna, antyder att lämningen inte är kopplad till aktiviteter på gravfältet.

Stolphålet (A1) och härden (A2) registrerades tillsammans som fornlämning i KMR som boplatsoområde med nummer L2025:1174 (se figur 10). Schaktet för-lades på ett sådant vis att gravfältet L1985:3524 inte påverkades av markarbetet. Av de nyupptäckta lämningarna snittades stolphålet (A1) medan härden (A2) rensades fram i plan och kolprov samlades in.

Figur 9. Schakt- och anläggningsplan över schakt 3. Skala 1:1 000.

Figur 10. Plan över lämningarna i KMR efter avslutad undersökning. Skala 1:2 000.

Figur 11. Schaktplan över schakt 4. Skala 1:1 000.

Schakt 4

Schakt 4 grävdes vid Rosenborg, inom fornlämningsområdet till grav- och boplatssområdet L1985:3950, skärvtenshögen L1982:8250, stensättningarna L1982:8251 och L1982:8252, högen L1982:8253 och härden L1982:8249. Schaktet var 100 meter långt, 0,4–0,6 meter brett och grävdes till djup av 0,3–0,7 meter. Det grävdes dels i och vid den moderna grusvägen där schaktet grävdes som djupast och bredast, och dels i tomtmark där det grävdes smalare och endast till djup av 0,3 meter.

Under väggruset framkom ett 0,1–0,3 meter tjockt lager av sättmaterial i form av grus, småsten och sand. Strax utanför vägen framkom torv följt av ett 0,3 meter tjockt matjordslager. Under sättmaterialet till vägen och under matjordslagret utanför framkom steril undergrund av sandig morän. Inom tomtmarken grävdes schaktet i torv och matjord. I schaktbotten kunde anas undergrund av morän.

Schaktet förlades på ett sådant vis att grav- och boplatssområdet L1985:3950, skärvtenshögen L1982:8250, stensättningarna L1982:8251 och L1982:8252, högen L1982:8253 och härden L1982:8249 inte påverkades av markarbetet.

UTVÄRDERING AV RESULTATEN I FÖRHÅLLANDE TILL UNDERSÖKNINGSPLANEN

Den arkeologiska undersökningen i form av schaktningsövervakning utfördes i enlighet med den upprättade undersökningsplanen och kostnadsberäkningen med en liten avvikelse gällande området som schaktningsövervakades vid fångstgropen L1984:142. Som nämnt tidigare, övervakades schaktet längre åt sydöst än ursprungligen planerat då lämningen visade sig ligga längre åt sydöst än registrerat i KMR. Avvikelse gjordes från Länsstyrelsens förfrågningsunderlag genom att ett undersökningsområde inom fornlämningsområdet till hållristningen L1985:9443 utgick. Området utgick då GlobalConnect AB beslutade att inte utföra markarbete på platsen.

REFERENSER

- Gustafsson Gillbrand, P. 2017. *Arkivrapport: Fornlämning Gåsinge-Dillnäs 30:1, Avla 4:3, Gåsinge-Dillnäs socken, Gnesta kommun, Södermanlands län. Arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning*. Sörmlands arkeologi AB. Rapport 2017:04
- Hyenstrand, Å. 1974. *Centralbygd - randbygd: strukturella, ekonomiska och administrativa huvudlinjer i mellansvensk yngre järnålder*. Akademisk avhandling, Stockholms universitet. Stockholm: Almqvist & Wiksell
- Kulturmiljöregistret (KMR). Fornsök. Riksantikvarieämbetet. <https://app.raa.se/open/fornsok/> [2025-02-18]

FÖRTECKNING ÖVER FIGURER

- Figur 1. Översiktskarta med aktuellt undersökningsområde inom grå cirkel. Skala 1:50 000 med instick i skala 1:2 000 000.
- Figur 2. Karta över området runt Blacksta, med undersökningsområdena markerade med svart. Skala 1:20 000.
- Figur 3. Fornlämningsmiljön runt undersökningsområdet vid Blackstabro. Skala 1:6 000.
- Figur 4. Fornlämningsmiljön runt undersökningsområdet vid Rosenborg. Skala 1:6 000.
- Figur 5. Fångstgropen L1984:142 närmast i bild och den skadade L1985:9566 bakom. I bakgrunden syns schakt S1. Foto från nordöst.
- Figur 6. Schaktplan över schakt 1 med nya inmätningar för lämningarna. De äldre inmätningarna från KMR visas här som genomskinliga. Skala 1:1 000.
- Figur 7. Schaktplan över schakt 2. Skala 1:1 000.
- Figur 8. Stolphålet A1 i schaktkanten. Foto från sydväst.
- Figur 9. Schakt- och anläggningsplan över schakt 3. Skala 1:1 000.
- Figur 10. Plan över lämningarna i KMR efter avslutad undersökning. Skala 1:2 000.
- Figur 11. Schaktplan över schakt 4. Skala 1:1 000.

FÖRTECKNING ÖVER BILAGOR

- Bilaga 1. Schakttabell
- Bilaga 2. Anläggningstabell
- Bilaga 3. Vedartsanalys
- Bilaga 4. ¹⁴C-analys

TEKNISKA OCH ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Län	Södermanland
Kommun	Gnesta
Landskap	Södermanland
Socken	Gåsinge-Dillnäs
Fastighet	Gnesta Blacksta 10:1 & Gnesta Avla 4:3
Fornlämningsnummer	L1982:8249 (hård), L1982:8250 (skärvstenshög), L1982:8251 (stensättning), L1982:8252 (stensättning), L1982:8253 (hög), L1984:142 (fångstgrop), L1985:3524 (gravfält), L1985:3950 (grav- och boplatsoområde), L1985:4012 (stensättning) & L2025:1174 (boplatsoområde)
Datering	Järnålder (L2025:1174)
Typ av undersökning	Arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning
Länsstyrelsens beslutsdatum	2023-09-18
Länsstyrelsens diarienummer	431-3010-2023
Uppdragsnummer i Fornreg	202301169
Arkeologgruppens projektnummer	P23038
Projektleddare	Sabina Larsson, Rasmus Ohlsson
Fältpersonal	Rasmus Ohlsson
Underkonsulter	Antraco HB, Ulf Strucke Uppsala universitet Ångströmlaboratoriet Tandemlaboratoriet, Karl Håkansson & Daniel Primetzhofer
Undersökningstid	April–maj 2024
Undersökt yta	320 m ²
Inmätningsteknik	Mobilapplikationen SW maps (felmarginal upp till 2 m)
Koordinatsystem	SWEREF 99 TM
Höjdsystem	RH 2000

Arkiv

Arkivmaterial förvaras tillsvidare hos Arkeologgruppen AB.

Digitalt arkiv

Digitala data förvaras tillsvidare hos Arkeologgruppen AB.

Fynd

Inga fynd gjordes.

BILAGOR

Bilaga 1. Schakttabell

Schaktnr	Storlek/m	Djup/m	Beskrivning	Anläggning
1	110×0,5	0,7	0,1–0,4 m tjockt matjordslager i åkermark som blev succesivt tunnare upp mot höjden i S. Under det framkom undergrund av siltig lera i NV, stenig morän centralt på höjden och fin sand i SÖ.	
2	74×0,5	0,7–0,9	0,1–0,3 m matjord i åkermark som på den högsta punkten, centralt i schaktet, följdes av 0,2–0,3 m fin sand. Undergrunden varierade mellan lera, sand och stenig morän.	
3	245×0,5–1,2	0,7	0,2–0,4 m matjord i åkermark över undergrund som varierade mellan siltig lera, fin sand och stenig morän. Stolphålet A1 var grävd ned i undergrunden av lera, medan härden A2 låg på undergrund av morän.	A1 A2
4	100×0,4–0,6	0,3–0,7	Grävdes genom grusväg och i tomtmark. I vägen kom 0,1–0,3 m sättmaterial av 0,1–0,4 m stora stenar och grusig sand under väggruset. Det följdes av undergrund av sandig morän. I tomtmarken grävdes schaktet endast till 0,3 m djup och det framkom matjord under torven. I schaktbotten kunde bitvis undergrund av morän anas.	

Bilaga 2. Anläggningstabell

Anr	Typ	Storlek	Beskrivning	Fynd	Schakt
1	Stolphål	0,4 diam	Rund, 0,22 m djup. Endast synlig i schaktkanten. Fyllning av mörkbrun silt innehållandes lite kolfnyk och bränd lera i botten. Mörkare i toppen och succesivt ljusare.		S3
2	Härd	0,5 m diam	Härd, rund till något oregelbunden. Fortsatte utanför schaktkanten i NÖ. Utgjordes av en sotig, gråaktig fläck som var urlakad och innehöll kol och ett fåtal sotiga naturstenar som inte var synligt skörbrända. ¹⁴ C-daterad till 128–318 e.Kr.		S3

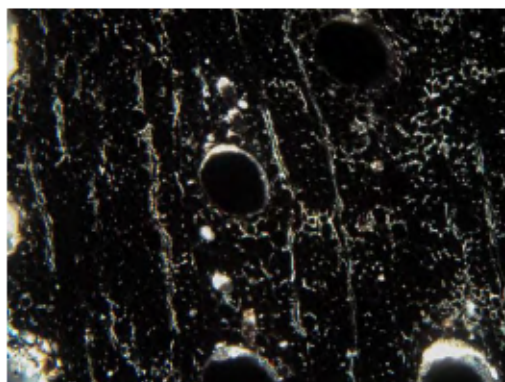
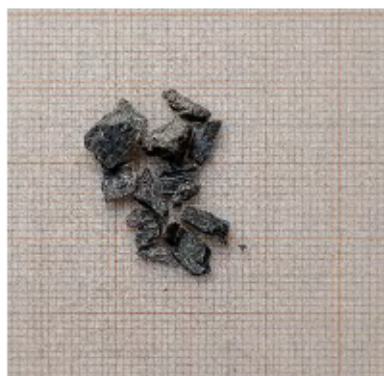
Bilaga 3. Vedartsanalys

Projektid 2784

Södermanland, Gnesta kommun, Gåsinge-Dillnäs socken, Blacksta S:2, L1985:3524, Gravfält

Härd, A2, PK3

Utvalt träkol från anläggningen. Tallen var inte helt genombränd. För datering valdes fragment från gren eller ung stam av ek.

Vikt (g)	Analyserad vikt (g)	Fragment	Analyserat antal	Ek	Tall
0,22	0,22	14	14	11	3

Bilaga 4. ^{14}C -analys

UPPSALA
UNIVERSITET

Ångströmlaboratoriet
Tandemlaboratoriet

Kol-14 gruppen

Besöksadress:
Ångström Laboratoriet
Lagerhyddsvägen 1

Postadress:
Box 529
751 21 Uppsala

Telefon:
018 – 471 3124

Hemsida:
www.uu.se/centrum/tandemlab

E-post:
radiocarbon@physics.uu.se

Uppsala 2024-12-18

Rasmus Ohlsson
Arkeologgruppen i Örebro AB
Radiatorvägen 11
702 27 ÖREBRO

Resultat av ^{14}C datering av träkol från Blacksta-Gnesta, Södermanland. (p 6368)

Förbehandling av träkol:

1. Synliga rottrådar borttages.
2. 1 % HCl tillsätts (10 h, under kokpunkten) (karbonat bort).
3. 1 % NaOH tillsätts (10 h, under kokpunkten). Detta steg upprepas tills den lösliga delen inte längre är mörkfärgad.

Löslig fraktion fälls genom tillsättning av konc. HCl. Fällningen som till största delen består av humusmaterial, tvättas, torkas och benämns fraktion SOL. Olöslig del, som benämns INS, består främst av det ursprungliga organiska materialet. Denna fraktion ger därför den mest relevanta åldern. Fraktionen SOL däremot ger information om eventuella föroreningars inverkan.

Före mätningen av ^{14}C -innehållet i acceleratorn förbränns det tvättade och intorkade materialet, surgjort till pH 3, till CO_2 -gas som i sin tur grafiteras genom en Fe-katalytisk reaktion. I den aktuella undersökningen har fraktionen INS daterats.

RESULTAT

Labnummer	Prov	$\delta^{13}\text{C}\text{‰ V-PDB}$	^{14}C ålder BP
Ua-85660	Blacksta-Gnesta, A2, PK3	-24,9	1 829 $\pm$ 29

Med vänliga hälsningar

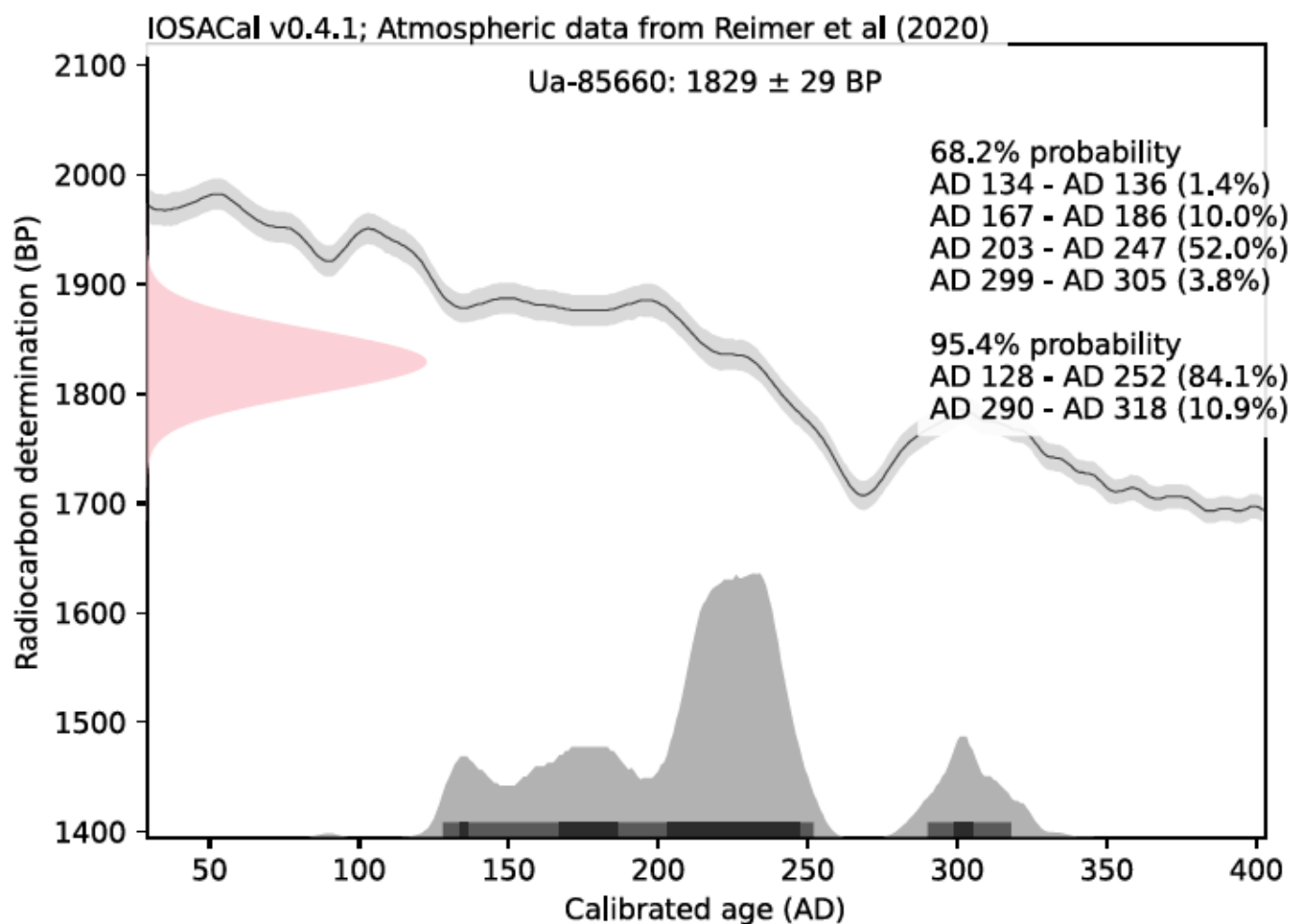
Karl

Håkansson

Karl Håkansson/Daniel Primetzhof

Elektroniskt undertecknad
av Karl Håkansson
Datum: 2024.12.18
12:18:54 +01'00'

Kalibreringskurvor

Arkeologgruppen AB

RAPPORT 2025:10

